1878. V. évfolyam. 198. szám. Debreczen, Hétfő október 14

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . 10 frt.
Félévre . 5 frt.
Negyedévre . 2 frt 50 kr.
Egy hóra . 1 frt.
Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban *Kultasi Imre nyomdájában*, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a postahivatalnál.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A SZABADELVŰPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hettőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:
öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmü s többizben megjelenő hirdetményeknél leengedés történik. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr. Ezek a szerkesztő által vétetnek fel. — A hirdetmények a szerkesztőségben és kiadói irodában.
Az előfizetési s hirdetményi pénzek a kiadóhivatalba, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőségi irodába **czeglédutcza, Fried-ház 19. sz. alatt** czimezendők.

Az „Irodalmi és müvészeti-kör" Debreczenben.

Az eszme, egy irodalmi és müvészeti kört állitani fel, alig lehet valahol Magyarországon olyan természetes, és a történeti fejlődés által is annyira igazolt, mint Debreczenben. Mint egy befolyásos, nagy multtal és tekintélyes jelennel biró felekezetnek távol vidéken természetes központja, e felekezet főiskolájának századok óta anyja, a 16-ik század közepétől fogva folytonosan tevékeny részt vett Debreczen a nemzet szellemi életének fejlesztésében. Még a mult század végén és a jelennek elején olyan férfiakat tudott felmutatni, kik korukban az irodalom egy némely ágaiban irányadók voltak, és kiknek társaságát, bár kört nem alkottak, „debreczeni kör" névvel tisztelte meg az irodalomtörténet.

Az utolsó évtizedek alatt a magyar irodalom majdnem mindent elnyelőleg Budapesten lett összpontositva; az addigi irodalmi központok, Kassa, Pozsony, Kolozsvár, Debreczen, majdnem minden irányadó jelentőségüket elvesztették. — Nem is igen van kilátás, hogy egyhamar visszaszerezzék.

A czél, melyet ez ujonnan tervezett irodalmi és müvészeti kör elérni akar, nem is ezen régi állapot visszaállitása, vagy a fővárossal versenyre kelés Ha a magyar nemzeti fejlődés szükségesnek fogja egykor találni az irodalom ismétli decentralisatióját, megtalálja arra a maga eszközeit is. Még csak nem is a tudományok vagy müvészetek egyes ágainak előbbvitelét czélozza első sorban. Ezen czélt mai időben hazánkban a m. tud. akademián kivül az egyes tudomány és müvészet ágak előmozditására alakult társulatok igényelhetik és szabják maguk elibe. E kör első sorban a nemzeti müveltségnek elevenebb lüktetését akarja városunk és vidékünkön előmozditani, be akarja vonni — nagyobb mértékben mint eddig volt — a társadalmi élet tényezői közzé az irodalom és müvészet iránt öntudatosan érdeklődő szeretetet, a mely lassanként szünjék meg divaton és kezdődjék meg belső szükségérzeten alapulni és a mely utoljára is emberi és hazafiui létezésünknek nélkülözhetlen megnemesitője.

A szép iránti szeretet és fogékonyság nem egyesek számára osztott adomány, hanem közös kincse az emberiségnek. Az egyes nagy költők, müvészek csupán tolmácsai, alakba öntői azon érzéseknek, melyek különben a többi egyesekben is megvannak. Ha ez nem igy volna, ki értené meg és méltányolná a költői és müvészi alkotásokat? Az iró és müvész alkotó képessége összetalálkozik a közönség befogadó képességével és ebből lesz az irodalom és müvészet. Egyátalában nem szükséges tehát, hogy egy irodalmi és müvészeti kör csupán olyanokból álljon, kik az irói és müvészi névre igényt tartanak, sőt nagy valószinüséggel egy csupán irók és müvészekből álló kör (genus irritabile vatum!) nem sokáig maradna fenn.

A szép iránti érzést, szellemi szükségérzetünket a magyar nemzeti müveltség és irodalom javára helyes irányban fejleszteni mind magunkban, mind körülöttünk, ez volna első sorban feladata ez alakuló körnek. Valjon átalános phrasis-e ez, vagy közelebbi szükség van erre épen nálunk?

Egész ujabb nemzeti fejlődésünkön egy jellemző vonás fut keresztül, mely félig-meddig hazánk helyzetében és fajunk természetében találja megfejtését. E vonás az, hogy a hazafiui vagy inkább politikai élet és áramlatok egész társadalmi életünkre egyoldalulag erős nyomást és befolyást gyakorolnak. Az áldozatokat, melyeket a tudomány és irodalom oltárára tettünk, többnyire a hazafiui telbuzdulás bizonyos korszakaiban hazafiságból hoztuk meg. Ez ellen magában még semmi kifogás nem lenne, de igenis van az ellen, hogy az áldozatok nem kitartóak, hogy a politikai vagy mondjuk a hazafiui érdekeltség és aggodalmak egészen elnyelik az irodalom és müvészet iránti komolyabb érdekeltségünket. Pedig a nemzeti irodalom és müvészet meleg pártolásában szükségképen benne van a legtisztább hazafiság, mig e hazafiság, ha a napi politikai élet és pártok szenvedélyeiben sekélyesedik el, meddő is lehet. Tehát egy nagy magyar városban és vidékén állandóan és tömegesen őrt állani az igaz nemzeti müveltség érdekei mellett, volna czélja ezen irodalmi és müvészeti körnek.

Azt kérdhetné még valaki, van-e ennek épen most ideje? Most midőn nemzeti lételünk oly nagy fontosságu kérdései vetik ránk előre sötét árnyékukat. Ha történelmünk utolsó három századára visszatekintek, e nemzet előtt folytonosan épen ilyen nehéz, sőt nehezebb kérdések állottak és e nemzet jobbjai mégis megtették kötelességüket. Mert ezen jobbak mindig érezték azt, és érzik most, hogy — bármint döljön el egyes polikai kérdések megoldása — utoljára is semmi más, mint a nemzeti müveltség, irodalom, müvészet fejlesztése és felvirágoztatása azon egyedüli biztos oltalom, mely e nemzetet megsemmisülni nem engedi.

Géresi Kálmán.

— **Széll Kálmán** felmentése a pénzügyi tárczától megjelent a tegnapi hivatalos lapban. A pénzügy vezetésével ő felsége Tisza Kálmánt s a belügy vezetésével b. Wenkheim Bélát bizta meg.

— **Simonyi Lajos báró** ő felsége előtt az occupátfőről ugy nyilatkozott, hogy az katonai és pénzügyi szempontból káros volt ugyan, de ha már Bosniában vagyunk, tartsunk ott oly tekintélyes számu haderőt, mely az occupátió czélját biztositsa. Vérünkbe és pénzünkbe került az európai mandátum, de a civilisatio idővel, a jövő században gyümölcsöznifog.

— **A horvát tartomány-gyülés** elé f. hó 11-én terjesztett felirati-javaslat igen hüen tükrözi vissza a horvátok óhajait Herczegovina és Bosznia occupálásával szemben. Szerintök az occupatio kérdése csak akkor lesz megoldva, ha ezen tartományok a Dalmátiával és Szlavoniával egyesitett Horvátországhoz csatoltatnak.

A „Debreczeni irodalmi és müvészeti kör" alapszabály-tervezete.

(Folytatás.)

III. Rész. A választmány.

13. §. A választmány tagjai.

A választmány tagjai.
1) elnök,
2) 2 alelnök,
3) titkár,
4) másodtitkár, mint könyvtárnok;
5) pénztárnok,
6) ügyész,
7) gazda s
8) 17 választmányi tag.

14. §. A választmány ülései.

A választmány minden évnegyedben, szükséghez képest azonban többször is ülést tart.

A választmány 5 vál. tag kivánatára az elnök által bármikor összehivandó.

A választmány szavazattöbbséggel határoz, kivévén a 15. §. 4) p.-ában jelzett esetet, midőn érvényes határozat hozatalára a jelenlevők $^2/_3$-ának szavazata szükséges.

A választmányi ülésen az érdekelett vál. tagok vagy tisztviselők szavazattal nem birnak.

15. §. A választmány hatásköre.

A választmány hatásköre következő:

1) A választmány a kör összes ügyeinek főkormányzója, az alapszabályoknak és a közgyülés határozatainak végrehajtója — s mint ilyen, hazafias készséggel igyekszik a kör kitüzött czélját megvalósitani.

2). Előkészíti az évi közgyüléseket, s szükség esetében az év folyama alatt rendkivüli közgyülések összehivását is elrendelheti.

3). Intézkedik a kör ünnepélyére és társas összejövetelére nézve, s az ide beléphetés díját esetről-esetre meghatározza.

4). Határoz a tagok felvétele felett, s a már felvett tagokat szavazattöbbséggel kireshetheti, ha azok a kör czélja ellen törekszenek s általában a tagok becsületével és a méltóságával összeférhetlen tettet követnek el.

Azonban a választmány által kizárt tagnak joga van a közgyüléshez felebbezni.

5) Tiszteletbeli tagokul a közgyülésnek jelölteket ajánl.

6) Év folyama alatt történt helyüresedés esetében magát a jövő közgyülésig kiegészíti.

7) A kör összes bevételei és kiadásai felett a közgyülés által megállapitott előirányzat alapján határoz, — évi számadását azonban a felmentés megadása végett a közgyülés elé terjeszti.

8) A kör követelései iránt támasztható perek a választmány határozata nélkül meg nem indithatók.

9) A választmány belátása szerént állandó vagy ideiglenes szükebb körü bizottságokat küld ki, melyek kiküldetésök természetéhez képest felelősség terhe alatt önállóan is működhetnek. Ezen bizottságok mü ödése a választmány határozata folytán évközben is, külön ben pedig a választmány működésével egyidejüleg megszünik.

10) A választmány határozatának érvényéhez, legalább 10 tag jelenléte szükséges, kik közül legalább 6 ne legyen tisztviselő.

Ha valamely gyülésben azonban a választmány tagjai nem jelennének meg kellő számmal, a választmányi ülésben már 10-nél kevesebb, de legalább 5 tag érvényes határozatot hoz, kik közül 3 ne legyen tisztviselő. A meghivón azonban ezen esetheiség határozottan megemlitendő.

11) A választmányi ülések jegyzőkönyvét az elnök, s az e czélra kiküdött 2 tag hitelesiti. —

Folyt. köv.

Felhivás.

A „debreczeni irodalmi és müvészeti kör" alapszabály-tervezete a helybeli hirlapokban közététetvén: városunk tisztelt közönségének alkalom nyujtatik ezen kör czéljával ép ugy, mint szervezetével megismerkedni.

Azon nehány polgárt, kik ezen eszmének inditványozói voltak, azon meggyőződés vezette, hogy Debreczen sz. kir. város tősgyökeres magyar közönsége nem óhajt elmaradni azon hazánkban létező városoktól, melyek az irodalmi és müvészeti kör eszméjét már meg is valósitották s igy bizonyosan pártolni fogja azon kört, mely a nemzeti irodalom és müvészet pártolását, müvelését, a müvelt társasélet fejlesztését, szóval a közmüvelődés előmozditását tüzte maga elé czélul.

Az előmunkálatok elkészitésére kiküldött bizottság tagjainak e meggyőződését csak szilárdabbá tette azon több, mint valószinü feltevés, azon bizonyosság, hogy ha városunk férfi lakossága egymagában már eddig több hasznos egyletet volt képes létesiteni, mennyivel inkább képesebb lesz most megalkotni az „irodalmi és müvészeti kört", midőn egy és ugyanazon egyletben a férfi akarathoz városunk nemes lelkü szép hölgyeinek az eszményiért, a szépért, a nemesért lángoló buzgalma társul.

A czimzett kör megalakulhatása iránti erős meggyőződéstől irdittatva az előmunkálatok elkészitésére kiküldött bizottság elhatározta egy széleskörü értekezlet összehivását, melynek feladata lesz az alapszabályok végleges megállapitása.

Ez értekezlet határidejéül f. évi október hó 20-dik napjának délelőtti 10 órája, helyéül a városház nagy terme állapittatott meg.

Mit is midőn köztudomásra juttatnék: azon tiszteletteljes kérelemmel járulok városunk mindenrendü férfi- és nőtagjához, hogy ezen értekezletre minél nagyobb számban megjelenni méltóztassanak.

Debreczen, 1878. okt. 14.

Az előmunkálatokat készitett bizottság meghagyásából

Kőrösi Sándor
ideiglenes elnök.

Külföld.

— **A muszkák** ismét Konstántinápoly előtt állnak. Ugy látszik, hogy azon hir, mely szerint Oroszország megértette volna a portával, hogy **Drinápoly csak akkor** ürittetik ki, miután már a porta a berlini szerződésnek Szerbia s Montenegróra vonatkozó végzéseit teljesitette — valóságon alapult, sőt mi több, az orosz seregek a **Csataldja** vonalra, melynek kiürítését pedig már megkezdték volt, ismét visszahelyezkedtek. Ha már most e körülményt azon tárgyalásokkal, melyeket a porta az albánokkal, hogy őket Görögország ellen megnyerje, folytat és azon igéretekkel, melyekkel az albán terület egységéről hitegeti őket — szembeállitjuk: a helyzet ujabb bonyolultsága a Balkán félszigeten szembeötlő lesz. Ide járul a bolgárok fészkelődése is, kik a moskovita politikának valóságos uszályhordozói. Ez utóbbiak a bolgár fejedelmi trónra a keleti kérdés hirhedt harczosát Ignatieff tbnokot jelöltek ki, mert — ugymond — a Balkán inneni és tuli bolgárság egyesitésének föladata még hátra van s e munkára csak oly férfiu alkalmas, — mint Ignatieff. Gyönyörü kilátások!

A szerb miniszterválság bevégződött. Elnök és külügyérré lett: Risztics; hadügyérré: Lesjanin tb., igazságügyérré: Lazarevics; közmunka miniszterré: Alimpics Ranko tb.; szóval Szerbia mostani kabinetje ismét kiválólag katonai jellegü.

A román kormányt egy mahomedán bégek és agákból álló küldöttség arra kérte föl, hogy a Dobrudzsát a román seregek szállnák meg mielőbb, ez a dobruzsai összlakosság közóhaja.

A török tiltakozó jegyzéket a hatalmak csak fogadtatásban részesitek. Salisbury angol külügyér, birodalmunk londoni képviselője Deym gróf előtt kinyilatkoztatá, hogy a török jegyzék tartalmát indokolatlan és alaptalan koholmányoknak tekinti. A jegyzéket Berlinben is vissza fogják utasitani.

A czár mostani tartózkodási helyén Livádiában nagyban folyt a küzdelem az ugynevezett orosz alkotmányos és az absolut párt között. Az előbbit a trónörökös nyiltan pártfogolja. Az általános orosz társadalmi forrongást egy alkotmányt biztositó magna chartaval lecsendesithetni vélik. E kérdés eldőlését már a közeljövő hetekben várják.

Dupanloup a hires orleansi érsek f. hó 11-én meghalt. Született 1807. január 3-án Savoyában. Lajos Fülöp, ki őt különben nem szenvedhette — orleansi érsekké nevezte ki. Hiressé lett Veuillot Lajos elleni küzdelme által, ki őt libera is magatartása miatt az „Universben" megtámadta. D. 1854 ben lett a franczia akademiku ok, a 40 halhatatlan közé fölvéve. Ez időtájt e főpap föltünőleg ultramontánná lett. A pápai csalhatatlanság ellen azonban nemmel szavazott A franczia-német háboru idején erélyesen buzditotta nemzetét az önvédelmi harczra; de később mindent elkövetett a respublika megbuktatására 1875-ben a senatus tagjává lett. Dupanloupban a franczia ultramontán párt leghatalmasabb előharczosát veszté.

Napi hirek.

— **Ft. dr. Kardhordó jubilaeuma.** A szt. Anna-utczai templom és gymnasium falai közt a kath. egyház es tanügy egyik érdemes veteránja tegnap számos volt tanitványai és tisztelői jelenlétében kettős örömünnepet ült. Az ünnepély egyik fele a galyakkal s virágokkal ékitett kath. templomban folyt le, hol ftdő Kardhordó Ambrus bölcsészettudor és kegyesrendi áldozár d. e. 9 órakor Huzly kanonokprépost ur vezérlete alatt és számos segédlettel aranymiséjét mondta el, miközben Chilko László segédlelkész, ki az ünnepély rendezése körül kiváló buzgalmat fejtett ki, — tartott az ünnepelt érdemeit méltató szép beszédet, a vallás- és rangkülönbség nélkül nagy számban egybegyült diszes közönség előtt. Az aranymise után a közönség nagy része, Huzly prépost ur, a kath. gymnasium ifjusága és tanári kara, az iskolaszék tagjai, számos kir. és városi hivatalnok, gr. Csáky Alfons, Kiss József kir. tanácsos tanfelügyelő stb. stb. a kath. gymnasium egyik, virágfüzérekkel, nemzeti sziniı zászlócskákkal és czimerrel ékesitett termébe sereglettek. Az ősz tanárt, midőn itt megjelent, lelkes éljenek fogadták. Egy volt tanitványaiból összeállott dalárda bevezetésül hymnust zengett, azután a kegyesrend nevében a gymn. igazgató üdvözölte a jubilanst, és tisztelői s volt tanitványai részéről egy albumot adott át. Utána Dengi János szavalá el és nyujtá át diszkötésben meleg hangon irt alkalmi költeményét. Nagy meghatottságot keltett azon jelenet, midőn a jubilans régibb tanitványai egyike: Zivuska Ferencz, most már neves ügyvéd lépett a hallgatóság elé és megható szinekkel festé azon atyai gondosságot, melylyel ünnepelt nemzedéket nemzedék után vezetett be a tudományok országába, és az ő kedves tanárát, mint számos nemzedék földi boldogságának megalapitóját éltette. Majd a legifjabb tanulói nemzedék egyik kis szónoka nyujtá át megindulástól könyezve — az egyszerü cserfalomb koszorut. . . . A szeretet, az elismerés e jeleire az elérzékenyült öreg ur csak annyit volt képes rebegni: „Az isten áldjon meg, az isten éltessen titeket is!" — Mit mi tiszta szivből viszont kivánunk a 78 éves derék aggastyánnak.

— **A nőegylet** által f. hó 7-kén rendezett jótékony czélu tánczvigalom alkalmával felülfizettek: Illésy György 3 frtot, M. Reviczky Menyhértné 8, Reviczky Izabella 8, Reviczky Josef 8, Reviczky Emil 10, id. gr. Desewffy Miklós 50, br. Jozsinczy Miklósné 5, B. B. 5, Darvas Bay Erzsébet 2, özv. Bay Gáborné 2, Simonffy Sámuel 10, Berger Henrikné 5, Klein Mór 2, gr. Degenfeld Imre 8, özv. Miskolczy Imréné 6, Jeney István 2, Fischer Nándor 10, Zagyva Imréné 3, Gondy 3, Geréby Fülöpné 4, Vadon Sándor 3, Zichermann 1, Buzás Elek 2, özv. Kovácsné 1, Kásztenbaum 1, Kola Jánosné 5, Losonczy Ernő 3, Jankovics Aladár 3, Pulay Cornél 3, Matkovics László 3, Balogh Zoltán 3, Milkovics Imre 3, gr. Vay Tibor 3, Gräffel Jenő 3, Nagy György 3, Joó István 1.49 krt, Varga Ferencz 1 frt, Steinfeld Etelka 10 frtot. — Összesen: 209 frt 49 kr.

— **Kinevezés.** A m. kir. p. ü. ministérium Butykay Kálmán számtisztet, a helybeli kir. adófelügyelő mellé II. oszt. p ü. fogalmazóvá nevezte ki.

— **Szeged Contra Pozsony.** A szegediek, kik a közmüvelődés zászlóját lelkes kezekkel szokták hordani, igen zokon veszik, — hogy a kormány Pozsonyban akar felállitani egyetemet. Szegednek régi ohaja, hogy főiskolája legyen, s már Ferencz császár idejében kisérletet tettek egy kir. jogakadémia elnyerése iránt. Miután azonban ezen óhajuk mindeddig nem sikerült, most az egyetem felállitásán fáradoznak.

— **A helv. hitvallásu egyháztanács** f. é okt. hó 15-én d. u. 3 órakor gazd. ülést tart.

— **A debreczeni** távirdai főállomás Opris Péter urban, ki eddig a n.-kanizsai igazgatóságnál mint titkár müködött s ott közelismerésben részesült, uj főnököt nyert. Opris Péter ur tegnap vette át a helybeli főállomás vezetését.

— **Felhivás!** A helybeli jogász segélyzőegyletnek egyik nemes czélja az, hogy a szegénysorsu tagtársaknak oly foglalkozást szerezzen, melynek segélyével magukat a tanulói pályán fentartani képesek legyenek E nemes czél megvalósithatása czéljából tisztelteljes bizalommal fordulunk azon t. uraságokhoz, kiknek gyermekei mellé nevelőre, — s azon t. ügyvéd urakhoz, kinek irodájában segédre van szükségük, hogy becses ajánlataikkal alulirotthoz (i. nagyujutcza 1703 sz. a.) fordulni ne

---

A „Debreczeni Ellenőr" tarczája.

Hadzsi Loja élete.

A „Bosnische Corr." leirja Hadzsi Loja élete pályáját, melyből a következőket emlitjük fel: Hadzsi Salik Loja Szerajevó északi város részében született, hol atyja imám volt a születés háza mellett fekvő mecsetben. Loja és testvére Mustafa árukat szállitottak állatokon s igy csak egy fokkal állottak feljebb a hordároknál, kik az árukat a hátukon czipelik. Loja nehány arabs imádságot részben elmondani tudott, ezáltal sikerült neki ama mecsetnél tanitóságot kapni, melynél apja imám volt. Tudni kell ugyanis, hogy minden mecsetnél fennáll egy iskola, melyben az istentiszteletthez szükséges imákat tanitják. Minden Mohamedánt, ki az egész korán betéve megtanulta, hafiznek neveznek, mely czimet Loja is elnyerte. Hafiz levén mint irástudó (ulema) viselte magát és sikerült neki annyi pénzt szerezni, hogy a szent kaaba felé (Mekkába és Medániába) elindulhatott. Innen mint „hadzsi" tért vissza; igy nevezik mindazokat, kik e szent helyeket bizonyos időben meglátogatták.

Népszerüsége 1863-ban kezdődött midőn a görög-keleti templomot kezdték épiteni Szerajevóban. Hadzsi Loja igy nevezték őt röviden, — ez ellen hevesen agitált, ugy, hogy Szerajevóban Bosznia akkori polgári kormányzója Ozman pasa, kénytelen volt őt Novibazárba számüzni. Itt élt Hadzsi Loja 1871-ig midőn Szerajevóba visszatért.

Ez az év egyike a legfontosabbaknak Törökország ujabb történetében, mivel akkor halt meg Ali pasah nagyvezér, kinek halála után kezdődtek az örökös nyugtalanságok. Ettől fogva Hadzsi Loja is több szabadságot nyert. Következett a fölkelés. Ez volt az idő, melyben Hadzsi Loja erélyének kellett volna nyilvánulnia, ő azonban egyszerre eltünt s nem tudott, nem hallott róla senki. Visszavonultan élt Szerajevóban. Miután Bjelina és Tuzla ellen a török hadseregek egyike összpontosult, Hadzsi Loja egyszerre tünt fel háta mögött s lopott marhák és csempészet dohány eladásával foglalkozott. A lakosságra gyakorolt nyomás miatt a török kormány a törvényszék elé állitotta őt. Menekült s a f. évi emlékezetes julius 4-ig midőn Szerajevóban a csőcselék kerekedett felül, rejtve tartózkodott.

Az azelőtti estén egy mohamedán ünnep alkalmából a mecsetek zsufolva voltak. A török kormány ezt kedvező időpontnak tartotta, hogy Wassits osztrák főkonzul ismert nyilatkozatát a kongressus határozatáról, a néppel tudassák. Ennek következtében a mecsetekben (dsamija) elhatározták, hogy másnap minden mohamedán fegyveresen jelenjen meg a főmecset előtt. Julius 4-én megjelentek ugyan fegyveres törökök a dsamija előtt, a muzulmán lakosság többsége azonban szokott foglalkozás után látott. Midőn azonban a hodsák kiabálni kezdtek: „Zárjátok be! zárjátok be!" egy percz alatt valamennyi boltot bezártak, a forradalmi bizottság is elégedetlen volt vele, sőt beszélik, hogy rablásai miatt halálra itélte őt. Tényleg meghivták a konakba, hogy a forradalmi bizottság parancsait vegye. Bandája kiséretében jelent meg a konakban s mialatt a lépcsekön fölfele haladt, nyilásával lefelé forditott hátultöltő fegyvere elsült s a lövés lábába ment. Hazament bántatlanul s a Szerajevó bevétele előtti napig maradt itt.

Midőn csapataink Szerajevó előtt megjelentek, Hadzsi Loja nyomtalanul eltünt. Október másodikán azonban a Visegrád ellen müködő hadoszlop egy osztálya Rogaticza közelében ellenállás nélkül fogta el. Szerajevóban a hadi törvényszék elé állitották, sebe miatt azonban a börtönbe kellett őt vinni, sőt azt is beszélik, hogy a lábát amputálni kell.

Mint egy távirati értesitésünk jelzi, Hadzsi Loja az amputátióba nem egyezett bele.

terheltessenek. Pontos és megbizható, jó készültségü joghallgatók fognak csupán ajánltatni, s mig egy részről az illető foglalkozást nyujtó egyén megnyugodva érezheti magát, addig nehány szegénysorsu társunk képesitve leend magát e nehéz pályán fentarthatni. O l á h Károly j. s. e. elnök.

— **Az önk. tüzoltó egylet** tegnap d. u. $^1/_4$4 óra után a gőzmalmi épületen általános gyakorlatot tartott, mely megmászás, siklási és eszközkezelési részletekből állott. Közönség igen szép számmal volt jelen. Teljes elismeréssel adózunk ugyan az **Ö. T.-ék** gyakorlati ügyességének és törekvéseiknek, azonban egyre figyelmeztetjük, és pedig saját érdekökben, — nehogy az érdeklődő közönséget visszariaszszák — állitsanak föl jövőre, különösen a fecskendőkkel való müveleteknél egy rendezőséget, — melynek gondja legyen arra, hogy jövőben az oltandó házfödél helyett ne a közönség részesüljön ismét ama kalap és hölgyruhákat tönkretevő zuhanyban, a melyben tegnap volt alkalma gyönyörködhetni.

— **Az uj karczos** már sok galibának, dulakodásnak lett forrásává. A rendőrségnél anynyira gyültek már a sok indokolt és indokolatlan perpatvar felőli bejelentések, hogy alig győzik elintézni.

— **Egy almafa** másodszor virágzik a darabos-utczában s már apró gyümölcsöket is láthatni rajta. A napokban pedig a tóczós-kert egyik szőllőjében nagy mennyiségü érett piros szamóczát találtak. — Egyátalán ily tartós szép őszünk már nagyon régóta nem volt.

— **A büd-szent-Mihályi** országos vásár napja — hivatalos értesülés szerint — f. évi október hó 21-re esik, minek felemlitésével iparosainknak — kik e vásárt áruikkal sürüen szokták látogatni — kedves szolgálatot vélünk tehetni.

— **A debreczeni** illetőségü mozgósitott katonák segély-alapjából folytatólag segélyt nyert: 57. 2912. Csapó-utcza Vincze Gáspárné Balog Juliánna és 4 gyermeke 20 frt. 58. Péterfia utcza 776. Kovács Istvánné Méri Juliánna és 2 gyermeke 10 frt. 59. Czegléd-utcza 2649. Pataki Györgyné Kiss Zsuzsánna és 2 gyermeke 10 frt. 60. Késes utcza 3456. Lókodi Bálintné Hanzel Mária és 1 gyermeke 6 frt. 61. Péterfia-utcza 894. özv. Vedres Bálintné Erdődi Erzsébet 5 frt. 62. Csapó-utcza 604. Guthi Jánosné Rikasi Juliánna és egy gyermeke 8 frt. — Varga-utcza 2219. Ébergényi Pálné Porhammer Róza és 2 gyermeke 10 frt. 64. Varga-utcza 2421. Bartha Istvánné Lauczbach Mária és 2 gyermeke 15 frt. 65. Csapó-utcza 3043. Tibai Istvánné Balog Juliánna és 1 gyermeke 8 frt. 66. Martinkán Bökönyi Józsefné Lénárt Juliánna és 1 gyermeke 8 frt. 67. Czegléd-utcza 2496. Kémery M. Lajosné Tóth Magdolna és 1 gyermeke 20 frt. 68. Péterfia-utcza 863. Böszörményi Istvánné Csonka Sára és 1 gyermeke 10 frt. 69. Péterfia-utcza 3103. Ács Gáborné Bodnár Veron és 1 gyermeke 10 frt. Ezen kivül Czap András katona 15 hónapos kis leánya Juliánna tartásáról gondoskodva lett.

— **Necrolog.** S z a b ó Mihályné szül. Fekete Sára asszony f. hó 12-én életének 32-ik évében elhunyt. Béke az elhunyt derék polgárnő porairai!

— **Kutasi Janka és Ilka** városunk szülöttei, a székesfehérvári szintársulathoz vannak szerződve. Ugyanott müködnek ismerőseink közül T o l d i, L a t a b á r, és neje, S c h w a r c z Emma (az intendatura alatt volt hozzánk szerződve.). —

— **A kecskeméti fuvarosok** közül, kik Boszniába küldettek, 3 már visszaérkezett, még pedig kocsi és ló nélkül. Mint mondák, a kocsi összetört, a ló megdöglött. — Pedig hát sem a kocsi nem tört össze, sem a ló nem döglött meg, — hanem a derék fuvaros urak Eszéken e l a d t á k.

— **Az elveszett** Torkos Károly lelkész, kit családja aggódva keresett, megkerült, de holtan, a Tiszában, honnan a napokban fogták ki.

— **Postaügy.** Mai kelttől kezdve a Herczegovinában levő hadcsapatokra vagy ezek egyes egyéneire czimzett kocsipostai csomagok k é t kilogram sulyig elfogadtatnak. Boszniába küldendő csomagokra nézve intézkedés illető helynél csak ezután fog történni. Debr. 1878. oct. 13-án. M á y e r, p. hiv. főnök.

— **Szörnyü bünteny fölött** itélt a napokban a bécsi törvényszék. 1877. aug. havában két végzett bécsi orvosnövendék, Schnerer Frigyes ás Hauer Eerencz török seregbe orvosul vetették fel magukat. Mivel fizetésüket nem kapták, végkielégitéssel ott hagyták a szolgálatot. Elmentek Konstántinápolyba, hol adósságcsinálás és tivornyára adták magukat. Ez életközben ösmerkedtek meg egy konstántinápolyi kávéházban egy orosz hivatalnokkal, Mihalszky Issvánnal, látták, hogy pénzes ember; elhatározták, hogy megölik. Egy tivornyában töltött éj után, a két jóbarát meghivta Mihalszkyt lakásukra, Ez alatt egy baltát szereztek maguknak, s két sulyos követ is rejtettek el egy szekrényükbe. A bünteny elkövetését, igy irja le maga Mihalszky. Alig, hogy a szobába lépett leültették. Rövid idő mulva, mialatt a két jó barát susogott egymással, hátulról egy ütést kapot Mihalszky fejére, s ugyanazon időben egy lövés is dördült el háta mögött. Midőn gyossan visszafordult, mögötte állott Hauer baltával, Schnerer pedig a még füstölgő revolverrel kezében. Mihalszkynak nagy testi erejének sikerült Schnerer kezéből a revolvert kicsavarni. Erre Schnerer azonnal elillant, s csak a tett elkövetése után hat napra fogatott el, midőn épen Amerikába akart átszökni. Hauer is kiszaladt a szobából és az ugyanazon házban lakó Blaashoz sietett, hogy borotváját tőle elkérje, mivel — mint — mondá, ugy is felakasztják. Midőn kérelmét megtagadták, Schnerer szobájába futott s egy görbe törött tőrrel önmaga vetett véget életének. — Mikalszky sebeiből kigyógyult. — Schnerert tegnap a törvényszék 15 évi börtönre itélte.

(W.) **Debreczeni szinház.** Szombaton, azaz október 12-én adatott a „Kapitány Kisasszony" operette, került szinre. — Általános azon vélemény, hogy szinházunk idei operette-társasága a fővárosival is kiállja a versenyt. Azon kellem, könnyedség, mely Nyilvai Irma alakitásait általában jellemzi, a Fanchette szerepében még inkább szembe szökő volt. Érczy a maga részéről szintén iparkodott a tőle kitelhetőt megtenni. — Szathmáry Árpád főczeremóniás mesterét számtalanszor megtapsolták. — Azonban Kocsis Irma a második fölvonásban nagy magán dalával a szokott tetszést nem tudta fölidézni. A női kar szép összhangzással énekelt. A zenekar is dicséretet érdemel.

Tegnap vasárnap, oct. 13-án adatott a „Falu rosza". Ebben ismét Nyilvai Irma (Finum Rózsi) aratott köztetszést, zamatos magyar népdalaival és Szabó Bandi (Göndör S.) ugyanazokkal és valóban jól fölfogott erőteljes drámai előadásával. Szathmáry Árpád Gonosz Pistája elárulta, hogy szerepe jellemét gonddal tanulmányozta és annak minden legkisebb izét sikerülten tudta kizsákmányolni. A saját szája ize szerinti „becsületes embereért" — aratott is tapsot eleget.

Vegyesek.

— **Az olasz orvosok** közelebb Párisban congressust tartottak s ott megvitatták azon igen érdekes kérdést, hogy az öngyilkosságoknak a napi lapokban való nyilvánosságra hozatala minő befolyást gyakorol a társadalomra. A congresszus hosszabb vita után azt mondá ki, hogy az öngyilkosságok közlése károsan hat, a mennyiben az embereket az öngyilkosság eszméjével megbarátkoztatja. Ennélfogva a congressus felkéri az olasz lapokat, hogy az ily közleményeket ne vegyék fel.

— **A magas életkor** Ausztriában és Magyarországban nem ritkaság. Oct. 4-én temettek Bécsben egy asszonyságot, a ki 111 és $^1/_2$ éves volt. D v o n z a k Magdaléna asszony pedig 106 éves korában halt el, s már a fia is 84 éves ősz volt. A lapok nem régen emlitették, hogy Csehországban egy 117 éves ember halt meg, Magyarországon pedig egy 104 éves öreg tanuskodott a biróság előtt, ki az egész utat falujától a birósági székhelyig g y a l o g tette meg. Érdekes volna az ily koru egyénekről statistikát vezetni, hogy legalább a magas életkorról tanulmányt szerezhessen magának az, a ki szeret — élni.

— **A tengeri mint főzelék** Amerikában többféle módon készittetik el. Egyik leghasználtabb mód a következő: A zsenge csövek konyhára alkalmasak, midőn a szemek sem kemények, sem egészen lágyak, midőn a tengeri „haja" vagy szakála száradni kezd, s megbarnul. A lefosztott zsenge csövek forró vizbe tétetnek, és 20 perczig maradnak a tüzön. Ezután vajjal, sóval és borssal elkészitve feltálalják. Az ily zsenge csöveket télre is elteszik, ugyanis sós vizben puhára főzik, és száraz ruhára teszik, hogy nedvessége elhuzódjék. Ezután üvegekbe teszik, mire eczetet öntenek reája mely czukor, fahéj és szegfüszeggel forraltatott. Lehülés után az üvegeket bedugaszolják, pecsételik és hüvös helyen elrakják.

Közgazdaság.

A marhatenyésztés ügye a Hortobágyon most kiválólag foglalkoztatja a v. tanácsot. Ez ügyet a közigazgatási bizottság tette volt át a tanácshoz. A marhatenyésztés nagy fontossággal bir különösen Debreczen városára nézve, mely mindazon tényezők fölött rendelkezik, melyek annak virágzóvá és jövedelmezővé tételére nemzetgazdászati szempontból is megkivántatnak. Ott van az Európában páratlan Hortobágy nagy terjedelmü pusztája, mely legelő gazdagságban az amerikai mezőnyökkel vetekedik. Óhajtandó volna, hogyha már tekintettel a lótenyésztés emelésére szerveztünk egy törzsménest, állitsunk öszsze a marha tenyésztés lendületbe hozása és jó faj állatok nyerése végett egy törzsgulyát is, melyből aztán kifogástalan és erőteljes apaállatok kerülhetnének ki, mi az okszerü marha tenyésztésnek mindenesetre egyik főfeltétele.

Dr. Schwarczer tanár urtól következő sorokat kaptuk: „M u s t e l e m z é s e k. A már közölt elemzéseken kivül még a következő kertek mustját volt alkalmam megvizsgálhatni, u. m. a s é t a k e r t i t és ez utóbbinál a sajtó aljában $16^1/_2$ % és a taposó-kádból nyert mustban 16% czukrot találtam. A v é n k e r t - b ő l beküldött próbánál a s a j t ó a l j a $16^1/_2$ % és a t a p o s ó - k á d b ó l nyert lé 17% czukrot; a h o m o k k e r t b e l i must (Possert János ur terménye, ki egy héttel később szüretelt) sajtó alja $16^1/_2$ % és a taposó kádból nyert lé $17^1/_2$ % czukrot tartalmazott. Ezen eredményből látható, hogy a későbbi szüretek alkalmával nyert must átlag $^1/_2$ %-al több czukrot tartalmaz. Az előbbi közleményemre vonatkozólag felvilágositásul azt jegyzem meg, hogy a homokkertbeli 19% czukrot tartalmazó must tisztán f e k e t e g o h é r és k a d e r k á b ó l nyeretett, a melynek keveréke veresbor-készitésre lett a kocsányról leszedve, félre téve, és azon lé lett megvizsgálva, mely a legérettebb szemek önönmagátóli összetörése folytán kifolyt; és tudni való, hogy a fekete gohéron — mint korán érő szőllőn — már sok aszu-szőllő találtatott, mely a fenn érintett próba czukortartalmára nagy befolyással birt. Megjegyzendő végre, hogy — mindaddig, mig a must erjedésbe nem jön — más kertekből is próbákat szivesen fogadok, azokat dijtalanul megvizsgálom, és vizsgálat után a beküldött mustrát az edénynyel együtt egész készséggel vissza szolgáltatom."

DEBRECZENI SZINHAZ.

1. Bérlet 6. Szám.

Hétfőn, 1878. október 14-én

A debreczeni szinész-egyesület által adatik:

Kisasszony feleségem.

Vig operette 3 felv.

SZEMÉLYZET:

Van der Bum	Szathmáry Á.	A polgárm.	Lászy.
Marjolaine	Nyilvay I.	D'Escoublac	Ruszt.
Hannibal	Traversz.	Chiristiano	Derzsi I.
Frickel	Érczy.	Andreo	Kissné.
Peterschop	Foltényi.	Francesco	Lovászyné.
Aveline	Ligeti Kat.	Történik:	Brüsselben.

A mára hirdetett „Zidónő" opera közbejött akadály miatt továbbra halasztatott.

Holnap kedden itt először
A N A G Y Z Á S H Ó B O R T J A.
Legujabb vigjáték 3 felv. Irta Rozen Gy., ford. Huszár Imre.

Felelős szerkesztő: **Kutasi Imre.**
Főszerkesztő: **Vértesi Arnold.**

Nyilttér.

Holvay Gyula Debreczenben.

A világ legtökéletesebb varrógépe.

Tisztelettel van szerencsém a t. hölgyvilággal és az igen tisztelt iparos közönséggel tudatni, hogy raktáromban folytonosan az

Uj Singer

varrógépek mint „európai" készitményüek, melyek az ugynevezett amerikai készitményüeket több tekintetben világosan felülmulják, nagy választásban kaphatók. — Jóságuk, csinosságuk, czélszerüségük, tartósságuk és olcsóságuk felülmul minden más ily fajta varrógégeket. Minden uj Singer varrógépnek egy saját gyári jegye is van, — azonkivül egy, aláirásommal ellátott okmányt öt és fél évi jótállásra szolgálok. Miután az uj Singer gépek gyára semminemü más ilyen forma gyárakkal összeköttetésben nincsen, — hanem egy önálló, ujabb, sokkal tökéletesebb és javitott vállalat — nem utánozmány hanem tökéletesbités.

Ugynevezett ügynökök, melyek a t. közönséget a gépek vásárlására mindenféle módon rábeszélik és házalnak, üzletemből ki vannak zárva, azoknak dijjazását, melyet a vevőnek meg kell fizetni, nálam a gépek árából leszámitom és tisztelettel kérek mindenkit, varrógépek vásárlásánál, minden más közbenjáró nélkül, egyenesen üzletemet szerencséltetni. Az uj Singer gépek kaphatók részletfizetésre is, hetenként 1 fr 25 kr a legtökéletesebb betanitással a háznál, az üzletben, sőt vidéken is.

Mély tisztelettel:
Holvay Gyula,
a varrógépek főraktárának tulajdonosa.

Zádor Lajos
selyem-, divat- és kézmüárú üzlete Debreczenben.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a volt Molnár és társa-féle üzlethelyiségét, még a mult hóban átvettem, — és abban egy

selyem, divat
és
kézmüárú üzletett rendeztem be.

Raktáram nagyválasztékban tartalmaz: **szines és fekete selyem kelméket**: noblesse, faille, atlasz, moire, drap de Rom, gros-, grain, poult-de-soie, royal armuire minémüségben. — **Gyapju, félgyapju divat szövetek**: a legdusabb szinvegyület és kiválasztásban. — **Fekete kelmék**: u. m. terneanok, alepine, armure, cachemire, lüsterek, beige, zephir s minden ujabb szövés-nemekben. — **Selyem, gyapju, haraszt és sok más ujabb gyártmányu** kendők, fichuk, echarpok, lavalier nyakkendők.

Szines és fekete selyem, bársony; valamint angol-bársony.

Szalagok a legujabb és dusabb kiválasztásban.

Fehér áruk: u. m crep-lisse, tarlatan, linon, moul, nansue stb. Mousseline, quipure és egyéb faju függönyök és mindenemü csipkék

Futó, ágyelé való és nagyobb szőnyegek, ágytakarók.

Piquet zsinór és egyébb barchent nemüek.
Karton, cretonne, satin, batist és mouslinok.
Minden fajta bélésnemüek és szakmámba vágó tárgyak.

Fő igyekezetem csak is, szolid árukat tartani s miután czikkeimet directe összeköttetéseim által a legelső franczia, angol és belföldi gyárakból szerzem be, ennélfogva a legjutányosabb árakkal szolgálhatok.

A n. é. közönség becses pártfogását és látogatását kérve, maradtam teljes tisztelettel

(331) 5—5

Zádor Lajos.

a városház épülete alatt

selyem-, divat- és kézmüáru

üzletet rendeztem be.

Császár királyilag
kizárólagosan szabadalmazott

PURITAS

haj-ifjitó-tej.

A „**Puritas**" nem hajfesték, hanem tejnemü folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bir, hogy ősz hajakat megifjit, azaz lassankint még pedig **legkésőbb tizennégy nap alatt** ama szint visszaadja, melylyel eredetileg birt!

A „Puritas" nem tartalmaz festékanyagot, A haj tetszés szerint vizzel mosathatik, lehet fehérrel átvont vánkoson aludni, és gőzfürdőket használni, a festéknek nyoma sem vehető észre, mert a

„PURITAS"

nem fest, hanem ifjitja és pedig a leghosszabb és legdusabb női hajzatot és a férfi haját és szakállát.

Egy üveg „Puritas" ára 2 frt. (postai szétküldésnél 20 krral több.)

Kikeleti hóvirág.

A hatást tekintve, semmiféle toilletteszer sem képes a kikeleti hóvirággal jóság és kitünőségben versenyezni. Olajos üditő alkatrészekből állitva elő, rövid időn elháritja ezen szer a szeplőt, bőratkát, pörsenést, májfoltot stb. s az arczbőrnek vakitó fehérséget, üdeséget és gyöngédséget kölcsönöz. — Ára palaczkonként 1 frt, szállitással 20 krral több. — Postautánvét vagy a pénz megküldése mellett kapható a késziтőnél

Francz Ottó, Bécs, Mariahilferstrasse 38. szám.

Debreczenben egyedül **Göltl Nándor** ur gyógytárában kapható.

(195) 13—25

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA
DEBRECZENBEN.

ajánlják a nagyérdemü helybeli és vidéki közönségnek:

a jelen **őszi** és **téli** idényre bel- és külföldi **női ruhaszövetek, chewiott** és **flaneleket** dús választékban.

Fekete és szines **selyem kelméket**. — Nagy raktárukat k i h á z a s i t á s i k é s z l e t e k b ő l. — A legkitünőbb minőségü **rumburgi** és más minden faju **vásznakat**, és **asztal-nemüeket**.

Saját gyártmányu férfi-, női- és gyermek

készfehérnemüiket.

Dus választéku ***szőnyeg gyári raktárukat***, mely áll különböző nagyságu ágy és pamlagelévaló — valamint minden minőségü futó-szőnyegekből. — Selyem-, satin-, cachemir- karton-p a p l a n o k és m a t r á c z o k a t.

Ezeken kivül teljes választékban kaphatók:

mouslin és csipke-függönyök, butor-szövetek, ágy- és asztalteritő készletek, haraszt-, gyapju és beszövött kendők.

Fehér, zsinóros pique, ugy szines velezek és mindennemü rövidáruk. (332) 6—25

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Egész minta összeállitások kivánatra bérmentve is küldetnek.

Legjobb minőségü szinkenderből készült

Dohany-zsineget,

Elsőrendü **Gépolajat**, géphez való **kendert, csepüt**, olvasztott **fagygyút**,
Valódi belgiumi **szekérkenőcsöt** jutányos árban
ajánl

(10)

Gerèby Fülöp.

Hirdetés.

Vagyonbukott Szarukán Sándor csődtömegéhez leltározott mindenféle női és férfi divatáru, továbbá vászon, carton és pamutnemü czikkeknek együttes és esetleg egyenkénti árverésre határidejéül a csődválasztmány határozata folytán a **f. é. október 21** és következő napjainak mindenkor d. e. 9 és d. u. 3 órája tüzetett ki; az üzleti czikkek egészbeni eladására nézve pedig az irásbeli zárt vételi ajánlatoknak csőd választmányi tag t. Dr. Kóla János ügyvéd ur kezeihez leendő beadási zár határidejéül f. évi okt. 19-ik napjának d. e. 12 órája határoztatott.

Mely árverés és eladási zár határidők azon megjegyzéssel hozatnak a venni szándékozók s illetve ajánlattevők tudomására, mikép az üzleti czikkek — alólirott tömeggondnok közbe jötte mellett bármikor megtekinthető.

Simonffy István,
tömeggondnok.

(340) 2—3

Üzlet beszüntetés vègett
ÖNKENTES VÉGKIÁRULÁS.

Van szerencsém tudatnom, miszerint üzletemmel végképen felhagyni magamat elhatározván, az abban jelenleg létező vászon, rőfös és rövid-áru czikkekből álló összes készletet önkéntes végeladás utján igen jutányos árban elárusitom.

Mire a t. cz. közönséget tisztelettel meghivom.

KERN ADOLF
cég alatti üzlet tulajdonosa.

292 11—35

Üzlethelyiség főpiacz tábornoki lakházban.

Debreczen, nyomatott a kiadó-tulajdonos Kutasi Imre könyvnyomdájában 1878.